

ÚSTAV PRÁVA A PRÁVNÍ VĚDY

Institutio iuris et iurisprudentiae

Zapsaný jako vědecká instituce v rejstříku obecně prospěšných společností vedeném
Městským soudem v Praze v oddíle O 358, IČ: 27200248

Právní stanovisko

Ústavu práva a právní vědy

JŠ/LL/upav/2007/10

Právní nález ve věci

Novela zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování, o vypuštění zkratky „o.s.“

SNĚMOVNÍ TISK

216

Návrh

poslanců Ladislava Šustra, Bohuslava Sobotky, Petra Bratského,
Pavla Kováčika, Věry Jakubkové a dalších

na vydání

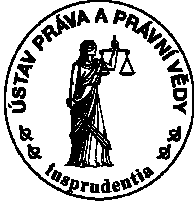
zákonu, kterým se mění zákon č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů

ZÁKON

ze dne ...2007,

kterým se mění zákon č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů,
ve znění pozdějších předpisů

© Ústav práva a právní vědy © 2007

ÚSTAV PRÁVA A PRÁVNÍ VĚDY

Institutio Iuris et Iurisprudentiae

Zapsaný jako vědecká instituce v rejstříku obecně prospěšných společností vedeném Městským soudem v Praze v oddíle O 358, IČ: 27200248

I.

Ústav práva a právní vědy, o.p.s. (dále jen „Ústav“ nebo „Ústav práva a právní vědy“) poskytuje na základě Smlouvy, Statutu Ústavu, ústavního pořádku České republiky a v souladu s nadústavními principy demokratického právního státu obecně prospěšné služby. Cílem poskytování obecně prospěšných služeb je zejména ochrana základních práv a svobod zaručených ústavním pořádkem České republiky a ochrana podstatných náležitostí demokratického právního státu¹. Obecně prospěšnými službami poskytovanými Ústavem jsou zejména:

a) zvyšování odborné úrovně a právního vědomí fyzických i právnických osob z řad odborné i laické právní veřejnosti,

b) pedagogická, zejména přednášková a seminární činnost pro právnické osoby, fyzické osoby a organizační složky státu, územní a zájmovou samosprávu z oblasti veřejného i soukromého práva, ale i jiných oblastí veřejného života,

c) vytváření základny pro vznik efektivních postupů, rozvoj standardních metod a dotváření legislativy, rozvoj právní komparatistiky a právně-vědního učení, ovlivňování legislativního procesu, zejména formou připomínek, odborných analýz a studií,

d) spolupráce Ústavu s dalšími profesními organizacemi a vědeckými institucemi, orgány státní a veřejné moci České republiky, Akademií věd ČR, vysokými školami, územní a zájmovou samosprávu a s dalšími relevantními fyzickými či právnickými osobami, jakož i orgány státní a veřejné moci, dalšími vědeckými institucemi a profesními organizacemi, územní a zájmovou samosprávu a s dalšími fyzickými či právnickými osobami v členských státech Evropské unie a v zahraničí pro zkvalitnění procesu legislativy a rozvoj právní komparatistiky a právně-vědního učení,

e) přispívání k právní osvětě občanů České republiky v oblasti poznatelnosti práva platného v právním prostředí Evropských společenství a Evropského hospodářského prostoru,

f) vědecká a znalecká činnost, realizované zejména formou zpracování stanovisek, studií, posudků, rozborů, analýz a expertiz,

g) ochrana proti diskriminaci; předmětem této činnosti je zejména zastupování ve věcech ochrany před diskriminací na základě pohlaví, rasového nebo etnického původu, náboženství, víry, světového názoru, zdravotního postižení, věku anebo sexuální orientace²,

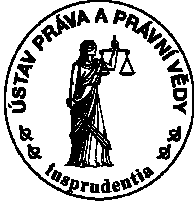
h) zastupování ve věcech diskriminace z důvodu pohlaví, národního, sociálního nebo rasového původu, příslušnosti k národnostní nebo etnické menšině, barvy pleti, jazyka, náboženství, víry, světového názoru, politického nebo jiného smýšlení, zdravotního postižení, věku, majetku, rodu nebo jiného postavení, anebo sexuální orientace³, jakož i podle jiných právních předpisů umožňujících takovéto zastupování. Za Ústav v takovém případě jednájí jeho zaměstnanec nebo člen písemně pověřený k zastupování ředitelem nebo správní radou Ústavu.

Ústav práva a právní vědy se tímto z vlastního podnětu vyjadřuje k návrhu novely zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů, předložené v návrhu sněmovního tisku č. 216 specifikovanou skupinou poslanců Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky.

¹ srov. čl. 9 odst. 3 Ústavy České republiky

² ust. § 26 odst. 3 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů

³ ust. § 35 odst. 4 zákona č. 150/2002 Sb., o soudním řádu správním

ÚSTAV PRÁVA A PRÁVNÍ VĚDY

Institutio iuris et iurisprudentiae

Zapsaný jako vědecká instituce v rejstříku obecně prospěšných společností vedeném Městským soudem v Praze v oddíle O 358, IČ: 27200248

II.

Ústav práva a právní vědy k návrhu poslanců Ladislava Šustra, Bohuslava Sobotky, Petra Bratského, Pavla Kováčika, Věry Jakubkové a dalších na vydání zákona, kterým se mění zákon č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů, kterým by se v případě přijetí Poslaneckou sněmovnou Parlamentu České republiky změnil zákon č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů, kterým je navrhováno vypuštění zkratky občanských sdružení ve znění „o.s.“ z ust. § 6 odst. 4 zákona o sdružování občanů⁴. Ústav se k uvedenému návrhu zákona vyjadřuje níže uvedenou způsobem.

V souladu s předloženou důvodovou zprávou a zněním právní úpravy zákona o sdružování v platném a účinném znění musí název občanských sdružení založených podle zákona o sdružování občanů obsahovat označení "občanské sdružení" nebo zkratku "o.s." (uvedené ustanovení bylo do současného znění zákona o sdružování vloženo na základě novely § 6 odst. 4 zákona č. 83/1990Sb., o sdružování občanů, obsažené v zákoně č. 342/2006 Sb., kterým se mění některé zákony související s oblastí evidence obyvatel a některé další zákony.

Povinnost uvádět za názvem občanského sdružení zkratku „o.s.“ se na základě výše uvedené novely vztahuje na všechna občanská sdružení, tedy jak na občanská sdružení nově registrovaná Ministerstvem vnitra České republiky, tak i na občanská sdružení, která byla Ministerstvem vnitra České republiky registrována před přijetím novely obsažené v zákoně č. 342/2006 Sb. Tato občanská sdružení jsou povinna uvést svoje stanovy (svůj název) do souladu s požadavky novely č. 342/2006 Sb. do data 03. 07. 2009.

Občanské sdružení, která vznikla již před účinností novely provedené zákonem č. 342/2006 Sb., mají tedy uvést svůj název do souladu se zákonem o sdružování občanů k datu 03. 07. 2009. Splnění této zákonné povinnosti je, jak se správně akcentuje v důvodové zprávě, v aplikační praxi spojeno se

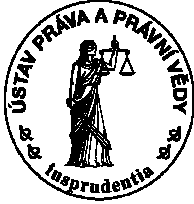
- a) změnou stanov,
- b) následnou registrací změny stanov Ministerstva vnitra ČR.

Shora uvedená východiska je třeba měřit optikou skutečnosti, že v současné době Ministerstvo vnitra ČR registruje více než 60.000 (podle údaje uvedeného v důvodové zprávě k předkládanému návrhu zákona 66tis.) občanských sdružení. Z důvodu novely provedené zákonem č. 342/2006 Sb. většina z těchto občanských sdružení požadavkům zákona o sdružování občanů nevyhovuje.

K tomu Ústav na základě zkušeností a poznatků z aplikační praxe na úseku občanského sdružování doplňuje, že Ministerstvo vnitra ČR (pravděpodobně ve snaze zajistit plynulý přechod na užívání zkratky za názvem občanského sdružení) v aplikační praxi v rozporu se zákonem požaduje již nyní, aby stanovy občanských sdružení byly uvedeny do souladu se zákonem č. 342/2006 Sb. Podá-li tedy občanské sdružení ministerstvu návrh na vzetí stanov na vědomí v důsledku nějaké právní skutečnosti, typicky schválení změny nejvyšším orgánem sdružení (např. se změnilo složení orgánů, sídlo nebo předmět činnosti apod.), ministerstvo takovou změnu neakceptuje, dokud občanské sdružení neučiní součástí stanov rovněž změnu označení spočívající v doplnění zkratky zavedené zákonem č. 342/2006 Sb. Tato praxe není

⁴ Srov. přesné znění návrhu zákona: „Čl. I: V § 6 odst. 4 zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, ve znění zákona č. 68/1993 Sb. a zákona č. 342/2006 Sb., se slova „;“ název sdružení musí obsahovat označení „občanské

sdružení" nebo zkratku „o. s.“ zrušují“.

ÚSTAV PRÁVA A PRÁVNÍ VĚDY

Institutio Iuris et Iurisprudentiae

Zapsaný jako vědecká instituce v rejstříku obecně prospěšných společností vedeném Městským soudem v Praze v oddíle O 358, IČ: 27200248

v souladu s recentní právní úpravou a i když je vedena patrně upřímnou snahou o zabránění „nápadu“ změn stanov v roce 2009, „n e n í ž á d o u c í“.

Administrativní zátěž spojená s uvedenou změnou, je značná, a to jak na straně ministerstva, tak i na straně dotčených soukromoprávních subjektů, které ne vždy disponují obsáhlým právním a administrativním aparátem, schopným promptně reagovat na změny v legislativní úpravě. U občanských sdružení s větším počtem členů (takto jsou zakládány např. svazy zahrádkářů, ale i atletické a sportovní kluby či spolky zdravotně postižených občanů apod.), si svolání členské schůze nebo jinak označeného nejvyššího orgánu sdružení vyžádá zvýšené finanční, ale i časové náklady ze strany mnoha funkcionářů sdružení, kteří svoji činnost provádí v drtivé většině ve svém volném čase a zpravidla bez odměny.

Všechny shora uvedené výhrady by bylo podle názoru Ústavu lze ospravedlnit legitimní potřebou unifikovat dodatkem k názvu segment občanských sdružení; tato potřeba zde však podle názoru Ústavu dána v posuzovaném případě není. Pokud totiž taková právní úprava v aplikační praxi k něčemu vede, tak jedině k nežádoucímu „splývání“ občanských sdružení s obchodními společnostmi, když toto splývání zkratka „o.s.“ ve svém zárodku sama generuje⁵.

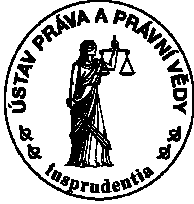
Je přitom nerozhodné, že obchodní právo (zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů) zkratku „o.s.“ nezná, neboť zkratka je sama o sobě způsobilá klamat soutěžitele a spotřebitelskou veřejnost a je tedy ze své podstaty prvkem, který lze označit za *nekalosoutěžní* (srov. §§ 41 a § 44 ObchZ). Uvedený závěr opíráme o podle názoru Ústavu důvodnou domněnku, že název občanského sdružení je ve spojení se zkratkou „o.s.“, způsobilý klamat veřejnost o tom, že se v případě občanského sdružení jedná o podnikatelský subjekt.

Je přitom zřejmé, že i občanské sdružení se účastní hospodářské soutěže, jak je její prostor vymezen v ust. § 41 ObchZ⁶, soutěží v ní nicméně jako neziskové organizace (*non profit organisation*), a nečiní tak za účelem dosažení zisku, který je vlastní podnikatelské činnosti (srov. § 2 ObchZ).

S ohledem na chystanou novelu občanského zákoníku jako „superkodexu soukromého práva“ považujeme novelu provedenou zákonem č. 342/2006 Sb., která zavedla zkratku „o.s.“, za pro praxi nepřínosnou a naopak za předčasnou a nekoncepční.

⁵ Jak je správně uvedeno v důvodové zprávě zpracované za účelem odstranění této povinnosti, vypuštění ustanovení o zkratce občanských sdružení ze zákona sníží administrativní zátěž spojenou se změnou stanov, registrací změny na ministerstvu vnitra a další související náklady spojené s prezentací občanských sdružení, například změnou hlavičkových papírů, vizitek, webových stránek a dalších. Změnu názvu budou občanská sdružení nucena oznámit též dalším orgánům veřejné správy, zejména finančním úřadům, správám sociálního zabezpečení, katastrálním úřadům, případně živnostenským úřadům a dalším státním institucím. Ohlašování změn přitom přináší administrativní náklady nejen občanským sdružením, ale též orgánům veřejné správy.

⁶ *Hospodářská soutěž* je zejména *soutěží podnikatelů*, tedy osob založených zejména za účelem generace zisku (srov. ust. § 2 ObchZ). Není však pouze soutěží podnikatelů, neboť se jedná o pojem širší a v zásadě tak zahrnuje všechny oblasti lidského konání, v nichž lze „soutěžit“, konkurovat si a za tím účelem zvyšovat výkon svého hospodářského subjektu a v konečném důsledku pak i výkon celé ekonomiky. Obecně panuje shoda v tom, že i ve volnětržních ekonomikách existují závadné stavy, které sice generují z liberálních pohnutek, avšak ve svých konečných důsledcích působí neliberálně, tj. mají na trh a jeho rozvoj nepříznivý dopad. Příkladem je monopolizace určitých odvětví výroby nebo služeb. Právo se snaží takovým situacím čelit a preventivně jim předcházet, a to jednak (i) *normami veřejnoprávní povahy*, tak (ii) *právní úpravou soukromoprávní*. Ve vztahu k občanským sdružením by bylo krajně nežádoucí, aby byla občanská sdružení zaměňována s obchodními společnostmi, když důsledky takové záměny např. ve vztahu ke spotřebitelům, ale i k jiným soutěžitelům si lze jen stěží představit.

ÚSTAV PRÁVA A PRÁVNÍ VĚDY

Institutio iuris et iurisprudentiae

Zapsaný jako vědecká instituce v rejstříku obecně prospěšných společností vedeném
Městským soudem v Praze v oddíle O 358, IČ: 27200248

III. Závěr

I. Z důvodů výše uvedených se Ústav práva a právní vědy tímto připojuje ke snaze dotčených poslanců zrušit povinnost občanských sdružení začlenit do svého názvu označení „občanské sdružení“ nebo zkratku „o.s.“.

II. Přijetí navrhované právní úpravy pomůže řadě občanských sdružení, která jsou založena na dobrovolnosti členství a často bezplatné aktivitě jejich členů. Přijetí navrhované právní úpravy by dále přispěla k „obtěžování“ úředníků ministerstva vnitra, které obrovská masa administrativní agendy v roce 2009 značně zatíží (a kteří se již nyní v obavě z tohoto nežádoucího efektu rozhodli postupovat *contra legem* a vyžadovat splnění této povinnosti od občanských sdružení již nyní).

III. K uvedenému Ústav validuje, že navrhovaná právní úprava je v souladu s ústavním pořádkem České republiky a mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána, a s právními akty Evropských společenství, a nebude mít dopad na státní rozpočet.

IV. Z výše uvedených důvodů doporučuje Ústav práva a právní vědy poslancům Poslanecké sněmovny schválit v souladu s ust. § 90 odst. 2 Jednacího řádu Poslanecké sněmovny návrh poslanců Ladislava Šustra, Bohuslava Sobotky, Petra Bratského, Pavla Kováčka, Věry Jakubkové a dalších, který zní takto:

„V § 6 odst. 4 zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů, se zrušuje ustanovení stanovící povinnost, že název sdružení musí obsahovat označení "občanské sdružení" nebo zkratku "o. s.".

V Praze dne 16. července 2007

Zpracoval:

JUDr. Luděk Lisse, Ph.D.

Supervize:

JUDr. Josef Srba

Za správnost:

Mgr. Bc. Patrik Frk

ÚSTAV PRÁVA A PRÁVNÍ VĚDY

Institutio iuris et iurisprudentiae

Zapsaný jako vědecká instituce v rejstříku obecně prospěšných společností vedeném
Městským soudem v Praze v oddíle O 358, IČ: 27200248
